

Tartalom

Az érdekek tulajdonságai, ereje és fontossága ebben a világban. Ahogy a világot nagyrészt az érdekek irányítják, és hogy az érdekek erejét érdemes felhasználni, különösen a gazdaság mozgatóására, és a jöttek elmozdítására. Az érdekekhez és a politikához kapcsolódó őszintétlenség. A társadalmi érdek, illetve annak gyakori felülkerekedése az egyéni és csoportérdekeken, eszményeken. Az eutanáziáról, mely körül sokféle érdek ütközik.

Megjegyzés

Viszonylag hosszú, de érthető és gyakorlatias téma. Legfőbb tanulsága, hogy az érdekek gyakorlatilag mindent áthatnak a világban, nem árt, ha észrevesszük őket a felszín mögött, és óvatosak vagyunk velük kapcsolatban – viszont azt se gondoljuk, hogy minden csak róluk szól. A téma segít tehát tisztábban, egyúttal kiegyensúlyozottabban látni az érdek szerepét, továbbá a politikát, és az őszinteségnek a körülöttük mutatkozó hiányát.

Érdekek

(Azonosító: 071; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Csoportok

Politika

Szélmegoldások

Érdekek

Ideológiák

Bal oldal - Jobb oldal

Nemzet

Állam

Demokrácia és diktatúra

Politikai konfliktusok

Globális problémák

A gazdaság elmélete

A gazdaság gyakorlata

Kultúra

Etika

Egység

Program

Az ember élete

1. Az érdekek fontossága	2	—
2. Érdekek és őszintétlenség	4	
3. Politika és őszintétlenség	5	1
4. Társadalmi érdek	7	
5. Az érdekek ereje	10	—

1. Az érdekek fontossága

Az eszményekkel, elvekkkel, szabályokkal szemben a világot elsősorban az érdekek irányítják.

Ez sok helyen megfigyelhető. Mindenekelőtt abban, ahogyan sokakat elsősorban az érdekeik vezérelnek.

Lásd aztán az ‘Elvek, szabályok, normák’ témában a **szabályok és érdekek** kapcsolatát, hogy a szabályokat már eleve nagyrészt érdekek mentén hozzák meg; hogy amennyiben megszegjük őket, de ez éppen nem ütközik nagyon senki érdekével, akkor megúszhatjuk; ha azonban valami olyat teszünk, ami ugyan nem ütközik szabályba, de valamilyen érdeket sért, akkor mégis számíthatunk kellemetlenségekre. Lásd továbbá az ‘Egy jobb világ’ témában, hogy a világ „piszkos”, többek között abból a szempontból is, hogy a szabályok csak mérsékelten érvényesülnek benne.

De **az érdekek az érzelmekkel is összefonódnak**; különösen, a szerelemet és a párkapcsolatokat is különféle külső és belső érdekek veszik körbe: egyfelől hogy szerelmesek leszünk-e, párkapcsolatra lépünk-e, gyermekeket hozunk-e a világra, ahhoz érdeke fűződik mind a fajnak, mind a társadalomnak, mind a körülöttünk élőknek. Másfelől, ha szeretünk és szeretnek, az önmagunknak jó, érdekünkben áll tehát; de sok egyéb érdekünket is jelentős részben a párkapcsolatokon keresztül érhetjük el, mondjuk a létbiztonság megteremtését, vagy a társadalmi státuszunk növelését. Ezekről lásd az ‘Érzelmek és érdekek’ témában.

Ezen kívül az **érdekek a különféle emberi csoportokban** is jelen vannak: a közös érdek összetartó erőt biztosít – ugyanakkor az érdekek gyakran csoporton belül is összeütköznek, megy az osztozkodás, a harc, hogy kinek legyen igaza, ki legyen a főnök, törésvonalak jelennek meg a csoporton belül, beindul a pártoskodás. Lásd a ‘A csoportok alapvető jellemzői’ témában.

Az érdekek jellemzői közül két dolgot érdemes egymás mellett említeni:

1) Az érdekek igen szövevényesek lehetnek.

Kicsiben, például egy munkahelyen, de **nagyban** is, mondjuk a politikában.

Egy **munkahelyen**, ahol például egy beosztott viszonyt folytat a főnökkel, és nem bánná, ha ezáltal egyéb előnyökhöz is juthatna, például előléptetné. A főnöknek jó a viszony, viszont nem akarja nagyon kirakni a kirakatba, nehogy a felesége tudomást szerezzen róla, és nehogy a többi beosztott lázadozni kezdjen. A beosztottnak ellenben van egy fia is, akinek állás kellene, és aki úgy véli, hogy ha a főnök felvenné őt, azzal relatíve kisebb feltűnéssel szívességet tehetne az anyjának. A többi beosztott általában ezt sem nézné jó szemmel, viszont a fiú fiatal és jóképű, miért is a hajadon titkárnóknak kevésbé fájna az események ilyen alakulása. Cég tulajdonosának azonban van egy régi barátja, akinek szintén állás kéne, stb. stb...

De a **politikában** sem ritka az érdekek hasonló szövevénye. Például: Amerikának olajra van szüksége, amihez az kell, hogy a Közel-Keleten rend legyen, és a nyugattal együttműködni hajlandó, a saját országukat kézben tartani képes erők legyenek hatalmon. Ezért a jobboldali érzelmű amerikai kormány elnéz ezt-azt ezeknek az erőknek, ami nem tetszik egyrészt az amerikai baloldalnak, másrészt Izrael is kényelmetlenül érzi magát miatta, habár ott is vannak szélsőségesek, akiknek jó az, ha a feszültség nem enyhül. Eközben az oroszok is szeretnék megőrizni a befolyásukat a térségben, nemcsak az olaj miatt, de azért is, hogy jobban kézben tarthassák a saját muzulmán kisebbségeiket. És akkor még nem szóltunk Kínáról, a maga nyersanyagéhségével, és ideológiai fenntartásoktól meglehetősen mentes világszemléletével...

2) A különböző érdekek eltérő erővel bírnak.

Például egy munkahelyen, ahol a főnök jobban képes érvényesíteni az érdekeit, mint egy titkárnő, vagy a politikában, ahol Amerika nagyobb játékos, mint Irak.

Azt, hogy végül is mi fog történni, nagyrészt ez a két tényező dönti el: tehát az, hogy az érdekek hogyan fonódnak egymásba, és hogy az erejük hogyan viszonyul egymáshoz. Továbbá, gyakran igen **nehéz előre látni**, hogy ilyen bonyodalmak közepette **mi lesz a végeredmény**; illetve azt **sem feltétlen könnyű megmondani, hogy mit kellene tennünk**, hogy a nekünk tetsző irányba tereljük az eseményeket.

Az érdekek kapcsán mindenképpen ide kívánkozik azok kapcsolata a politikával:

A politika nagyrészt a népek, társadalmi csoportok, hatalmasok érdekei ütköztetésének, az osztozkodásnak többé-kevésbé civilizált formája.

Bár kisebb részben az eszmények is szerepet játszanak benne azért.

Végignézve **a világon**, azon, hogy hogyan mennek a dolgok benne, az ember egyébként is hajlamos teljesen kiábrándulni, úgy vélni, hogy minden csak **az érdekek körül forog**. Ez **nagyrészt** igaz is, **de azért nem 100%-ig**. Ha kiegyensúlyozottan szemléljük a dolgokat, észrevehetjük, hogy, ha nem is túlzott mértékig, de helytel-közzel az elvhűség, a tisztesség, a világ jobbá tételére irányuló szándék is jelen van a világban és az emberekben, sőt, olyanok is akadnak, akikben ezek az erősebbek.

Lásd például az 'Embertípusok' témában az idealistákról írtakat; az 'Egy jobb világ' témában, hogy nem szabad feladnunk, hogy jobbá tegyük a világot; valamint 'A boldogság eredete és a forma hatalma' témában, hogy az is igaz, hogy végső soron mindenki, bármit tesz is, a saját boldogsága érdekében cselekszik. (Ez úgy jön össze az előbb mondottakkal, hogy az embert olyasmire is boldoggá teheti, mint a másik ember boldogsága, vagy, hogy helyesen cselekedett, stb...)

2. Érdekek és őszintétlenség

Az őszintétlenségről általában a 'Hazugság' témában lehet olvasni. Alább az ott összegyűjtöttekből válogatok, amire az ad okot, hogy az érdekek körül gyakran megjelenik az őszintétlenség, az érdekeket gyakran leplezik.

- **Hazugság**

Az emberek sokszor érdekből hazudnak. A hazugság és a megtévesztés pedig igen elterjedt jelenség, nemcsak az egyes emberek szintjén, de a társadalomban és az élővilágban is.

- **Személyes kapcsolatok**

A kapcsolatokban az érdekeket gyakran leplezik, hiszen nem mutat túl jól, ha érdekünk (is) fűződik a másik barátságához, a párkapcsolathoz.

● Gazdaság

A gazdaságban általában kevésbé van szükség az érdekek leplezésére, hiszen nem titok, hogy azért szeretném eladni neked az árumat, mert jól akarok járni. Ezzel együtt itt is vannak helyzetek, amikor rejtegetik az érdekeket, **mondjuk**, hogy a **bürokrácia** nemcsak a szervezet vagy a köz érdekében jár el, hanem a saját érdekeit is igyekszik érvényesíteni; vagy, hogy a nemzetközi és országon belüli **segélyezés**, újraelosztás nemcsak a kedvezményezettek megsegítéséről szól.

● Tudomány

Hogy ugyanis nem ritkán előre megvan, hogy valaki mit akar, hogyan akar dönteni – ehhez pedig az adott tudományterület puhasága miatt, illetve versengő elméletei közül lehetősége van **kiválasztani, megalkotni a saját érdekeit támogató elméletet, tanulmányt**. Lásd erről ‘A megismerés buktatói’ és a ‘Közgazdaságtan’ témákban.

● Etika

Ahogy fentebb említettem, végső soron mindenki a saját boldogsága, „érdekei” szerint cselekszik, akkor is, ha másokkal jót tesz, bár ennek az emberek általában nincsenek tudatában. A másik az, hogy az etikai elvek nem ritkán célzatosak: a formát védik, vagy partikuláris (csoport) érdekeket szolgálnak (szemben a köz érdekével) – amit nem szoktak túlhangsúlyozni. A **biológiai formát védi** például az, hogy „Ne ölj”, a **társadalmi formát** az, hogy „Ne tisztelj más istent rajtam kívül”, vagy, hogy „Emlékezz meg a szombatról”. **Egy csoport (a gazdagok) érdekét védheti** az, ha valahol helyénvalónak kiáltják ki a fennálló aránytalan társadalmi egyenlőtlenségeket. Lásd ‘Az etika alapjai’ témában az etikai rendszerek instrumentalitásáról írtakat.

● Képmutatás

Melyről szintén a ‘Hazugság’ témában lehet bővebben olvasni: arról, hogy milyen elterjedt a világban, milyen **sok mindenben megjelenik** a párkapcsolatoktól kezdve, a vallásosságon át a politikáig. (Az utóbbira jellemző példa egyes politikusok arcátlan köpönyegforgatása.) Nyilván a képmutatás is elválaszthatatlan az érdekektől, az emberek leginkább érdekből képmutatóak.

3. Politika és őszintétlenség

Először is, **a politikát, még jó szándékkal is nehéz teljesen őszintén, megalkuvás nélkül művelni, úgy, hogy közben csak jókat cselekedjünk**. Természetesen az is igaz, hogy **gyakran a jó szándék is hiányzik**, erről is szólok alább.

Mellesleg a gazdaság területén is komplikált lehet őszintének lenni, amiről a ‘Gazdaságpolitika, makroökonómia’ témában lehet olvasni; valamint általában sem könnyű jónak lenni, **lásd a ‘Jó és rossz, jó vagy rossz’** témában.

Az igazság kimondása egyfelől árthat a politikusnak, aki kimondja. Az igazság ugyanis gyakran népszerűtlen.

Képzeljünk el a politikust, aki a választási kampánya során csupa olyat ígér csak, amit később be is tart, aki előre közli a fájdalmas intézkedéseket, hogy adót emel, leépíti a jóléti kiadásokat, gyengíti a munkavállalók jogait. Természetesen mindezt azért, hogy ezek révén végül mindenkinek a lehető legjobb legyen... Bár becsületes és jó szándékú, ilyen hozzáállással nem sok embernek sikerült még megválasztatnia magát.

A politikusok, különösen egy demokráciában, kénytelenek figyelemmel lenni a támogatottságuk megtartására, növelésére, különben nem lesz alkalmuk megvalósítani a programjukat, legyen az bármilyen kiváló. (Vagy, ahogyan a 'Demokrácia és diktatúra' témában írom, az emberek gyakorlatilag elvárják a demagógiát.)

Másfelől, **a köz számára is hátrányos irányba befolyásolhatja az eseményeket, ha** a politikusok, a nagy nyilvánosság előtt nyilatkozók **kimondják az igazságot**. Például könnyen egymás ellen hangolhatja a különböző társadalmi csoportokat, ha valaki nem megfelelően „politikailag korrekt”, kimondja, hogy az egyik csoport ilyen, a másik meg olyan. (Akkor is, ha mindezt objektíven sztereotípiáktól, előítéletektől mentesen teszi.) Hasonlóan hátrányos következményekkel járhat, ha valaki nem kellő „kincstári optimizmussal” nyilatkozik, megmondja, hogy jelenleg nem állnak túl jól a dolgok. Ettől ugyanis mindenki megijed, nem szavaz a vesztesre állóra, nem fektet be, nem vásárol, amitől a dolgok még rosszabbra fordulnak.

Aztán, **a politikában gyakran kompromisszumokat kell kötni, meg kell alkudni**, különösen egy demokráciában. Sokszor egy ügy mögött nincs meg a kellő támogatás, az erők megosztottak. Ilyenkor az ügy mellett állók kénytelenek engedményeket tenni, feladni az eredetileg elérni szándékozottakból, üzletet kötni, hogy megszerezzék a szükséges szavazatokat, különben az egészből nem lenne semmi. (Vagy ahogyan Bismarck mondta: „A politika a lehetséges művészete”.)

Sőt, olyan is van, hogy a jó szándékú vezető kénytelen egyesekkel rosszat tenni, akár kíméletlennek lenni, hogy valami nagyobb jót elérhessen. Ilyen lehet, amikor az igazságosabb társadalomért küzdő forradalmár leszámol a régi rendszer vezetőivel; vagy amikor egy igazságos ügyért harcoló hadsereg tábornoka nem kíméli a saját zendülőit. (Természetesen nem minden ilyen eset szükséges és célravezető.)

Lásd ehhez a 'Jó és rossz, jó vagy rossz' témában a politikában és gazdaságban felmerülő nehéz döntéseket.

És akkor ott van a politikában a kevésbé jó szándékú őszintétlenség, elvtelenség és képmutatás.

- Fentebb már szoltam a **politikusok köpönyegforgatásáról**.
- Nagyon jellemző továbbá a különféle **ürügyek** alkalmazása, mindenekelőtt a **közjónak** a zászlóra tűzése, hogy alatta aztán az adott politikus vagy csoportosulás a saját pecsenyéjét sütögesse. Hasonlóan szoktak felhasználni különféle **eszményeket** is, leginkább talán a szabadság eszményét, mondván: mi nem az olajért megyünk oda háborúzni, hanem hogy felszabadítsuk az elnyomott népet, elvigyük nekik a demokráciát.

Önérdék nélkül általában nincs politikai cselekvés – hozzá kell azonban tenni, hogy **ezt túlzottan elvárni sem lehet**: miért volna kötelessége valakinek ingyen a nyakába vennie más súlyos bajait, kockáztatnia az életét, hogy segítsen rajta? Ahogy majd még utalok rá, érdemes az érdekek erejét felhasználni a jó ügyek előmozdítására, nem kell megvetni azt, aki közben magának is jót akar. (Ez persze nem jelenti azt, hogy bizonyos fokú áldozatvállalást ne lehetne elvárni.)

- Végül, mint mondani szokták: „**a történelmet a győztesek írják**”, nem kis részben a saját szájuk íze szerint. Bár, ha belegondolunk, nem is feltétlen kell győztesnek lenni ahhoz, hogy késztetést érezzünk a múlt nekünk tetsző bemutatására.

A politikai őszintétlenség további példáit **lásd** a 'Hazugság' témában.

4. Társadalmi érdek

A társadalmat az egyén jóléte nagyrészt addig érdekli, amíg az egybe esik a társadalom érdekével. Ez alatt azt értem, hogy azért és annyira gondoskodik róla, ameddig az a többi ember érdekét is szolgálja. Ha valakit ingyenesen kitaníttatunk, akkor a későbbiekben mások számára is hasznosan fog tevékenykedni; ha valakinek segélyt adunk, akkor nem lázong;

ha megbüntetjük azt, aki valaki ellen bűntényt követett el, akkor megelőzzük a bosszúspirál elindulását, illetve biztosítjuk, hogy mások is nyugalomban élhessenek, stb...

1

De megint csak: **azért a társadalom sem 100%-ig csak érdekből segít az emberen**, van a nyomorultságnak az a kellően magas, illetve a szükséges áldozathozatalnak az az alacsony foka, ahol már a humánus is belép a képbe; gondoljuk például a politikai menekültek befogadására.

2

Másrészt, **a társadalom érdeke gyakran összeütközésbe kerül az egyén vagy a különféle csoportok érdekével, illetve különböző eszményekkel** (mondjuk az igazság eszményével). **Ilyenkor gyakran a társadalmi érdek győz.**

3

Két jellemző eset: **1) a rend, a társadalmi béke megőrzésének fontossága.** Ezért is szokott elmaradni például a bukott rezsimek többé vagy kevésbé jelentős figuráinak felelősségre vonása. **2) a társadalmi vészhelyzetek**, mondjuk egy háború, amikor bevezetik a statáriumot. Ilyen körülmények között korlátozottabb a jogok védelmének lehetősége, mert fontosabb dolgok forognak kockán. (Amiből persze ürügyet is lehet csinálni a jogok szándékos csorbítására.)

4

További példák a társadalmi érdek elsődlegességére:

- **Adózás, sorozás** – melyek jók a társadalomnak, az adózó vagy besorozott egyénnek azonban kevésbé.
- **Politikai korrektség** – ilyenkor bizonyos csoportok érzékenységét, egyúttal a társadalmi békét védendő vigyázunk arra, hogy hogyan fogalmazunk, eufemizmusokat használunk, inkább csak félig mondjuk ki a valóságot – szemben az igazság eszményével.
- A **keresztényi megbocsátás** – mely a békétlenség, erőszak fokozódását, terjedését megelőzendő ráveszi a sérelmeket elszenvedetteket, hogy ne álljanak bosszút a bántalmazóikon.
- Itt említhető még a **büntettek elévülése** – mely azt a célt szolgálja, hogy a nyugvópontra került ügyeket már ne kavargassuk fel.

5

6

Az **eutanázia** kérdése, azaz amikor valaki nem akar tovább élni, az emberek jóindulatú halálba segítése, szintén egy olyan terület, melyen sok különféle érdek kerül szembe egymással, megítélésében a közvetlen érintettek érdekein túl számos társadalmi szempont is szerepet játszik. Ennek megfelelően igen problémás is a megítélése. \$ (@@ Ennek nem találtam jobb helyet, de mivel fontos, nem szeretném kihagyni. Később lehet, hogy át lesz helyezve.)

7

8

Hogy jobban megértsük miért olyan nehéz mindenki számára kielégítő megoldást találni az eutanázia problémájára, vegyük számba, **ki mindenkinek milyen szempontjai ütköznek körülötte:**

1) A páciens szempontjai

- Akinek, ha belegondolunk, mégiscsak joga volna rendelkezni a saját élete felett.
- Akinek lehet, hogy rosszabb dolgokat kell kiállnia, mint a halál.
- Viszont aki hajlamos lehet elhamarkodottan dönteni, a halál pedig visszafordíthatatlan.

2) A hozzátartozók szempontjai

- **Érzelmi szempontok:** alapvetően a legtöbbjük szereti a páciens, ezért nem szívesen venné annak halálba segítését.
- **Anyagi és kényelmi szempontok, egyéb érdekek:** reálisan szemlélve, egy súlyosan beteg ember általában nem kis megterhelést jelent a hozzátartozóknak, egyfelől anyagilag, de egyébként is. Továbbá, az illető halálával egyesek ezen felül is jól járhatnak, különösen *örökölhetnek*. Ezért lehetnek, akik a páciens halálát kívánják, esetleg akkor is, ha az még nem sietne annyira. Tegyük hozzá, hogy mások meg azzal járhatnak jól, ha páciens életben van, például valaki olyan, akit az szeret és támogat, az örökösök viszont kevésbé szenvedhetik.

3) Társadalmi szempontok

- Lehetnek olyanok, **akik** ugyan egyelőre nem érintettek közvetlenül, de **attól tartanak, hogy** egy napon majd esetleg akarataik ellenére segítik át őket a másvilágra, illetve, hogy az eutanázia lehetősége **visszaélésekre ad módot** – ezért ózdkodhatnak attól, hogy támogassák annak bevezetését.
- Vannak, **akik elvi alapon utasítják el, hogy valaki „eldobja” az életét;** például bizonyos egyházak, az élet szentségét vallók. (@@Ugye?)
- Az eutanázia relativizálná az **orvosok** szerepét. Nélküle egyszerű a képlet: az orvosnak mindig a beteg gyógyítására kell törekednie. Az eutanázia intézményesítésével lényegesen komplikáltabbá válna az orvosok helyzete: tudniuk, dönteniük kellene, hogy milyen körülmények között kell a beteget életben tartani, hagyni meghalni, vagy akár segíteni is neki ebben. Ennek folytán pedig a felelősségük is növekedne.
- Vannak **különösen kényes esetek**. Kérdéses például, hogy hogyan szabályozzuk az eutanáziát a (tartósan) beszámíthatatlan vagy öntudatlan emberek esetén.
- Végül, a súlyosan beteg, gyógyíthatatlan páciensek **ápolása, életben tartása a társadalom számára is jelentős költségekkel járhat** – mely összegből esetleg többeken lehetne segíteni.

Mint látható, sokféle külső érdek próbál hatással lenni az eutanázia társadalmi kezelésére. **Távrolról sem csak a közvetlen érintettek érdekei döntenek el tehát a kérdést.**

A helyzet komplikáltságára válaszul mindazonáltal **sokféle** az egyszerű megoldást választják, és **teljesen törvényen kívül helyezik az eutanáziát** – ami valószínűleg nem a legrosszabb megoldás, de majdnem biztos, hogy nem is a legjobb. (@@Ugye az igaz, hogy sokféle teljesen tilos az ilyesmi?)

Gondolkozzunk most egy kicsit azon, hogy **mi volna egy jó, humánus megoldás**. Fontos leszögezni, hogy **az alábbiak legfeljebb egy kiindulópontot adnak**, természetesen alaposan meg kellene még fontolni a dolgot, annak részleteit.

1) Legfontosabb a páciens döntése

Melyben valamelyest figyelembe veheti, hogy mivel jár az a hozzátartozóinak. Fontos továbbá meggyőződni róla, hogy komolyan gondolja, ha meg akar halni. Erre jó eszköz lehet az előírt várakozási idő, hogy legyen lehetősége meggondolni magát; a szakértő tanácsadó, lelki segélynyújtó, akik esetleg tudnak olyat mondani, amitől a páciens úgy érezheti, mégis érdemes élnie, stb...

2) Beszámíthatatlanok esetén csak kivételesen engedélyezni

Csakis akkor, ha nyilvánvaló, hogy az illető súlyosan szenved, és nincs elegendő remény a javulásra, sem ami a beszámíthatatlanságot, sem ami a szenvedését illeti.

3) Öntudatlanok, kómában fekvők

Őket magánpénzből természetesen akármeddig lehetne ápolgatni. Kérdés akkor merül fel inkább, ha közpénzből finanszírozzák azt, hiszen lehet, hogy az illető sohasem tér magához, az ápolására fordított összeget pedig hatékonyabban is el lehetne költeni, különösen, mint említettem, többeket lehetne belőle gyógyítani. Ilyenkor tehát két tényező függvényében lehetne meghatározni, hogy meddig ápolják őket: egyrészt a remény nagysága, hogy magukhoz térnek, másrészt pedig a költségek.

Elengedhetetlen lenne továbbá biztosítani az eutanáziára vonatkozó szabályok szigorú betartását, hogy senki ne élhessen vissza a lehetőséggel.

A halállal, halandósággal, öregedéssel kapcsolatban **lásd** még a következő témákat: ‘Az evolúció és a halandóság’, melyben azt mutatom be, hogy az evolúció hogyan tett bennünket halandóvá, milyen előnyei és hátrányai vannak a halandóságnak; ‘Felvilágosulás és szabadság’, ahol az emberiség szempontjából nézek a halálra, halandóságunkra, az attól való megszabadulásra; ‘Testi praktikák’, melyben az öregedésről és halálról gyakorlatibb szempontból beszélek, ahogyan azok az ember életében jelen vannak, illetve, hogy hogyan érdemes viszonyulni hozzájuk.

5. Az érdekek ereje

Az érdekeknek nagy az erejük – és ezt kár volna elvesztegetni.

Mit kezdhethetünk velük? Különösen:

1) A gazdaság motorja lehetnek.

Ahogy a piacgazdaságban. A piacnak azonban vitathatatlan előnyei mellett megvannak a hátrányai is, szabályozásra szorul, nem lehet az önérdemet teljesen szabadjára engedni.

Lásd ‘A piac alapjai’ témában a racionális és önző piaci szereplőkről írtakat; valamint ‘A piac előnyei’; ‘A piac elvi korlátai’; és ‘A piac gyakorlati hiányosságai’ témákat.

2) Érdemes kihasználni őket a jótettek előmozdítására.

Ahogy ‘A jóság elvárható mértéke’ témában olvasható, a legjobb az volna, ha az ember úgy cselekedne jót, hogy abban maga is örömét lelje, és általában az sem elítélendő, ha, miközben mással jót cselekszik, önmagának is használ, a saját érdekeit is követi. A ‘Jó cselekedetek’ témában szerepel, hogy az emberek három okból tesznek jót: vagy azért mert a másik boldogsága nekik is boldogságot okoz; vagy azért, mert

egyébként bántaná őket a lelkiismeret; vagy pedig érdekből. Gyakorlatiasan hozzáállva, kár volna veszni hagyni ez utóbbit, csak azért, mert az érdektől való jó cselekvés nem hangzik annyira jól, mint, ha valaki a másik két okból tesz jót.

Jellemző példája az érdekből való jó cselekedeteknek, amikor egy vállalat szponzorál egy jótékonyági rendezvényt, ahol cserébe magát is hirdeti; de ilyen lehet az is, ha valaki munkát ad egy rászorulónak. **Amikor a jó előmozdításáról van szó a világban, az ember jobb, ha nem túl finnyás, hanem gyakorlatias,** kész az engedményekre, *bizonyos fokú megalkuvásra* – ahogyan azt ‘A jóság és etika ápolása’ témában is írom.

Lásd továbbá szintén ‘A jóság elvárható mértéke’ témában, hogy nem baj az, ha az ember számára a saját boldogsága fontosabb, mint másoké – feltéve, hogy azért a megfelelő mértékig az utóbbira is tekintettel van; illetve, hogy nem várható el az emberektől, hogy mások baját ingyen, túlzott mértékig a nyakukba vegyék.

Hogy az érdekeknek mennyire nyitunk utat, természetesen a jótettek előmozdítását illetően is **mérlegelés kérdése:** meg kell próbálni megtalálni a megfelelő egyensúlyt.

Végezetül annyit, hogy...

Törekedjünk a józanságra ebben az érdekek vezérelte világban.

Az érdekeket ugyanis gyakran leplezik, illetve megpróbálják manipulálni az embereket miattuk. Legyen meg tehát az egészséges szkepszisünk, szemléljük a dolgokat kellő kételkedéssel, próbáljuk meglátni, hogy egy-egy szituáció mögött milyen érdekek bújnak meg, és legyünk óvatosak a manipulációval szemben.

Lásd még ezekkel kapcsolatban az ‘Óvatosság, rugalmasság, kivárás’ témában.



Ha esetleg attól tartanál, a véleményed elküldésével semmit sem tudsz elrontani. Mindenre nyugodtan rákattinthatasz, mindent kipróbálhatsz.

Olyan meg, hogy bármilyen értelemben "helytelen" legyen a véleményed, pláne nincs. Bármit gondolsz a művemről, nyugodtan elküldheted.

Klikkelhető linkek (Word-ben a CTRL-t nyomni közben):

[kérdőív](#) – [fórum](#) – [email](#)